

ZÁKON

1

NIKDY NESMÍŠ ZASTÍNIT MISTRA

Znění zákona

Vždy se snažte, aby se ti, kdo jsou nad vámi, cítili pohodlně nadřazeně. Toužíte-li je potěšit nebo na ně udělat dojem, nezacházejte příliš daleko, až budete svůj talent předvádět. Mohli byste totiž dosáhnout pravého opaku – vzbudíte v nich strach a pocit nejistoty. Postarejte se, aby vaši nadřízení vypadali chytřejší, než jsou ve skutečnosti, a dotknete se vrcholu moci.

Klíče k moci

Každý má nějaké komplexy. Jestliže se ukážete světu a předvedete svůj talent, setkáte se s popuzením, závistí a dalšími projevy nejistoty. Očekávejte to a připravte se na to. Nemůžete si celý život dělat hlavu s tím, jak se cítí druzí. Jinou taktiku ale musíte zvolit v případě těch, kdo mají vyšší postavení než vy: mluvíme-li o moci, platí, že zastínit výše postavenou osobu je možná ta nejhorší chyba, jaké se můžete dopustit.

Nenamlouvejte si, že se od doby Ludvíka XIV. či Medicejů život nějak zásadně změnil. Všichni, kdo se pohy-

bují na vysokých pozicích, jsou jako králové a královny: chtějí se na svém místě cítit sebejistě a druhé převyšovat rozumem, vtipem i šarmem. Jeden z nejnešťastnějších, avšak obvyklých omylů spočívá v předpokladu, že když ukážete a prokážete svůj talent a schopnosti, vysloužíte si u nadřízeného pochvalu. Možná vám poblahopřeje, ale při první příležitosti vás vymění za někoho, kdo nebude tak šikovný ani atraktivní a nebude ho ohrožovat.

Tento zákon obsahuje dvě pravidla hodná zapamatování. První říká, že člověka na vyšší pozici můžete předčit jedině tím, že budete sami sebou. Mezi lidmi na vysokých postech se najdou tací, již jsou si sami sebou více nejistí než ostatní; až neskutečně nejistí. Ty zastíníte kouzlem a půvabem, které jsou vám vlastní.

Druhé pravidlo varuje, abyste si nikdy nepředstavovali, že když vás má nadřízený rád, můžete si dělat, co se vám zamane. Kolik jen knih by mohlo být sepsáno o oblibencích, již upadli v nemilost, protože svůj stav považovali za samozřejmost a naivně se domnívali, že mohou svého pána zastínit.

Pokud víte, jak je nebezpečné zastínit svého vládce, můžete tento zákon využít ve svůj prospěch. Především musíte svému vedoucímu lichotit a pomáhat mu budovat sebevědomí. Otevřené lichotky mohou být účinné, ale mají svá omezení. Jsou příliš přímé a okaté a v očích jiných podřízených to nevypadá dobře. Pokud jste například chytřejší než váš šéf, vyznaňte se, aby to vyznělo naopak. Umožněte mu, aby vypadal chytřeji on. Předstírejte naivitu. Dejte najevo, že potřebujete jeho zkušenosti. Spáchejte neškodné chybičky, které vám v dlouhodobém horizontu neublíží, ale nabídnou vám šanci obrátit se na něho s žádostí o pomoc. Tohle totiž nadřízení zbožňují. Kdyby nedostali možnost těžit z truhlice svých zkušenos-

tí, mohli by na vás namísto toho zacílit svou zášť a nevraživost.

Jestliže jste výrazně více tvůrčí než váš šéf, připište mu své nápady, a to pokud možno veřejně. Jasně ukažte, že vaše doporučení jsou jen ozvěnou těch jeho.

Jste-li přirozeně společenštější nebo velkorysejší, dávejte si bedlivý pozor na to, abyste se nestali mrakem stojícím v cestě jeho záři. Váš přímý nadřízený musí vypadat doslova jako Slunce, vyzařovat moc a velkolepost a být v centru pozornosti.

Ve všech uvedených příkladech platí, že skrývání síly není projevem slabosti, jelikož ve výsledku vás přivede k moci. Pokud necháváte druhé, aby vás zastínili, i nadále zůstáváte pánem situace. Je to lepší než se stát obětí jejich nejistoty. To všechno se vám bude hodit, až jednoho dne nabudete dojmu, že přišel čas posunout se na vyšší pozici. Pomůžete-li svému šéfovi, aby v očích druhých zazářil, budete pro něho vskutku darem z nebes a brzy budete povýšeni.

Obraz: Hvězdy na nebi. Na nebi může být pouze jedno Slunce. Nikdy se nesnaž zatemnit sluneční svit ani nesoupeř se září světla. Raději na obloze jen matně poblíkávej a hledej způsob, jak ještě rozzářit jak svého nadřízeného.

Názor autority: „Snaž se nezaclonit pána. Ohavná je jakákoli převaha, ovšem nadřazuje-li se vazal nad pána, není to jen hloupé, ale přímo fatální. Tuto lekcí nám udělují rovněž hvězdy na nebi – možná i jsou příbuznými Slunce a možná také stejně jasně září, ale nikdy se nevyskytují v jeho společnosti.“

Baltasar Gracián (1601–1658)

ZÁKON

2

PŘÁTELŮM NEDŮVĚŘUJ PŘESPŘÍLIŠ, NEPŘÁTELE SE NAUČ VYUŽÍVAT

Znění zákona

S přáteli buďte opatrní – snáze vás zradí, protože se jich snáze zmocní závist. Navíc se rychle nechají rozmazlit nebo se z nich vyklubou tyrani. Pokud si ale najmete dřívějšího nepřitele, bude loajálnější než přítel, protože vám bude mít co dokazovat. Ve skutečnosti se více než nepřítel musíte obávat přátel. Nemáte-li nepřátele, vymyslete způsob, jak si je udělat.

Klíče k moci

Je zcela přirozené snažit se v případě potřeby využít na pomoc přítele. Svět je drsné místo a vaši přátelé ho mnohdy zpříjemňují. Kromě toho je znáte. Proč se spoléhat na cizího, když máte po ruce přítele?

Problém však spočívá v tom, že své přátele mnohdy neznáte tak dobře, jak si myslíte. Často s vámi souhlasí jen proto, abyste se nepohádali. Pečlivě skrývají své

nepříjemné vlastnosti, hlasitě se smějí vašim vtipům. Vzhledem k tomu, že upřímnost upevní přátelství jen zřídka, o skutečných pocitech svého přítele se vůbec nemusíte dozvědět. Pochválí vám básničku, bude nadšený z vaší muziky, v dobrém vám bude závidět vkus v oblékání – jeho obdiv možná je upřímný, jenže často to tak vůbec není.

Rozhodnete-li se, že zaměstnáte svého kamaráda, postupně budete zjišťovat, že má vlastnosti, jež před vámi dosud skrýval. Ač je to zvláštní, za narušením rovnováhy ve vašem vztahu bude stát právě váš dobrý skutek. Lidé si rádi myslí, že se o své štěstí zasloužili sami. Realita jim pak může přinést rozčarování a hořkost: ukáže se, že jste si je vybrali kvůli přátelství, a nikoli podle schopností. Problém se postupně zintenzivňuje, stačí trochu otevřenější vyjádření nebo nějaký ten výbuch skrze křivdu či závist... Zkrátka se ani nestačíte ohlédnout a přátelství je konec. Čím více se je budete snažit oživit pomocí dáreků nebo laskavostí, tím menšího vděku se dočkáte.

O UŽITKU NAŠICH NEPŘÁTEL

Kdysi dávno, když vládce Hierón besedoval s jedním ze svých nepřátel, poukázal tento protivník na jeho páchnoucí dech. Náš vládce se poté poněkud znepokojen ubral domů, kde své ženě vyčetl: „Jak to, že jsi mi o tom nikdy neřekla?“

Jeho prostá, čistá a nevinná žena mu odvětila: „Pane, myslela jsem si, že takový dech mají všichni muži.“ Je tedy zřejmé, že o vadách očividných, zjevných a nápadných (nebo jinými slovy obecně známých) se dozvíme spíše od svých nepřátel než od přátel či bližních.

Plútarchos (asi 45–127 n. l.)

Využívání nebo zaměstnávání přátel má tu nevýhodu, že nevyhnutelně omezí vaši moc. Jen zřídka vám prá-

vě oni mohou pomoci nejlépe. V tomto ohledu jsou znalosti a schopnosti výrazně důležitější než přátelství.

Veškeré pracovní vztahy vyžadují, aby si lidé vzájemně udržovali určitý odstup. Snažíte se pracovat, a ne přátelit. Jakákoli náklonnost, ať je opravdová nebo falešná, tento požadavek jen zastiňuje. Klíčem k moci je mimo jiné schopnost posoudit, kdo vám za všech okolností dokáže při prosazování vašich zájmů nejlépe pomáhat.

Lidé platí ochotněji za zlo než za dobro, vždyť vděčnost je břímě, zatímco msta je potěšením.

Tacitus (58–117)

Vaši nepřátelé naopak představují nevytěženou zlatou žílu, kterou se musíte naučit využívat. Když se Charles Maurice de Talleyrand-Périgord, Napoleonův ministr zahraničních věcí, rozhodl, že jeho vládce opravdu vede Francii ke krachu, a nastal tedy čas obrátit se proti němu, rozuměl i tomu, že konspirace proti císaři obnáší jisté nebezpečí. Potřeboval partnera, spojence – ale kterému příteli by mohl v takovém projektu důvěřovat? Vybral si Josepha Fouchého, velitele tajné policie, svého nepřítele, jehož úplně nejvíc nenáviděl, a který se ho dokonce snažil zavraždit. Talleyrand pochopil, že jejich dřívější nenávisť může posloužit jako základ pro emocionální smíření. Předpokládal, že Fouché bude šlapat jako hodinky, aniž by něco očekával od něho, jen proto, aby mu dokázal, že když si ho Talleyrand zvolil, nezmylil se. Chce-li vám někdo něco dokázat, pohne kvůli tomu horami. A konečně Talleyrand věděl, že jeho vztah s Fouchém bude založen na společném vlastním zájmu a nijak ho nekontaminují osobní pocity. Ukázalo se, že to byla dokonalá volba. Přestože se spiklencům Napoleona sesadit z trůnu nepodařilo, spojení takto mocných a nečekaných partne-

rů vedlo k nejdůležitějším následkům, jaké mohly nastat: opozice vůči císaři se začala pomalu rozšiřovat a Talleyrand a Fouché navázali plodný pracovní vztah.

Vynasnažte se při jakékoli příležitosti uzavřít s nepřítelem mír a vymyslete, jak ho naverbovat k sobě do služby. V žádném případě nedopustíte, aby vás přítomnost nepřátel znepokojovala nebo vykojela – je mnohem lepší mít jednoho či dva zjevné oponenty než se dohadovat, zda vůbec nějaké nepřátele máte a kdo to je. Mocný člověk konflikt vítá a soupeře využívá k posílení své pověsti bojovníka, který si je jistý v kramflecích a na něhož se lze v těžkých časech spolehnout.

Obraz: Čelisti nevděku. Víte-li, co se stane, když vsunete prst do lví tlamy, rozhodně to nebudete zkoušet. Od přítele byste úskok nečekali, ale vezmete-li ho do služby, nevděčný přítel vás spolkně i s vnitřnostmi.

Autorita: „Slyšte, jak využít nepřítele k vlastnímu prospěchu. Naučte se chytat meč nikoli za ostří, které vás zraní, nýbrž za rukojeť, protože tak se budete moci bránit. Moudrý člověk získá více užitku od svých nepřátel než hlupák od svých přátel.“

Baltasar Gracián (1601–1658)

ZÁKON

3

SKRÝVEJ SVÉ ZÁMĚRY

Znění zákona

Nikdy neodhalujte účel svého jednání – udržujte ostatní v nejistotě a nechejte je tápat. Nebudou-li mít tušení, o co vám jde, nemohou se připravit na obranu. Zaveďte je co nejdál špatným směrem a zahalte je kouřovou clonou, aby ve chvíli, kdy si vaše úmysly uvědomí, už bylo příliš pozdě.

Klíče k moci

Většina lidí je jako otevřená kniha. Sdělují vám, jak se cítí, při každé příležitosti vyhrknou svůj názor a věčně odhalují své plány a záměry. Dělají to z několika důvodů. Za prvé – neustále mluvit o svých pocitech a plánech do budoucna je pro člověka přirozené. Zkuste vynaložit jisté úsilí a naučte se držet jazyk za zuby. Sledujte přitom, co o sobě prozrazujete. Za druhé mnozí věří, že upřímností a otevřeností si získávají srdce druhých, a dokazují tím svou dobrou povahu. To je velký omyl. Upřímnost je ve skutečnosti tupý nástroj, který namísto toho, aby ostře řezal, spíše drásá. Upřímností snadno urazíte. Namísto hrubé a šeredné pravdy o tom, co cítíte nebo co si myslíte, je navýsost rozumnější říkat lidem, co chtějí slyšet.

Přizpůsobujte svá slova svým protějškům. Bezohledná otevřenost povede k tomu, že budete tak předvídatelní a čitelní, že už bude téměř nemožné si vás vážit nebo se vás bát. A vězte, že moc se nenechá podmanit někým, kdo není schopen vzbudit podobné pocity.

Snaž se vyvarovat pověsti podvodníka navzdory tomu, že je dnes takřka nemožné existovat a neklamat. Tvoje největší umění spočívá v tom, že svou vychytralost neukážeš.

Baltasar Gracián (1601–1658)

Hodláte-li získat moc, rychle odsuňte upřímnost na druhou kolej a začněte se cvičit v umění skrývat své záměry. Jestliže si je osvojíte, vždy budete pánem situace. Základ spočívá v prosté vlastnosti lidské povahy: náš prvotní instinkt nás nabádá, abychom vždy věřili tomu, co vidíme. Nemůžeme bez přestání pochybovat o realitě toho, co vidíme a slyšíme, a představovat si, že se za tím, co sledujeme, skrývá něco jiného. To by nás vyčerpávalo a děsilo. Proto lze opravdové vlastní úmysly relativně snadno tajit. Jednoduše lidem na očích vystavte údajný objekt své touhy nebo kýžený cíl a všichni vám uvěří.

Jedním z nejúčinnějších způsobů, jak skutečné úmysly udržet v tajnosti, spoléhá na intenzivní rozhlašování plánů a očekávání, jež ovšem nejsou pravá. Jednou ranou zabijete tři mouchy: budete vypadat tak vlídně a otevřeně, že si zasloužíte důvěru, zastřete své záměry a konkurenty odešlete honit se za chimérou, což jim sebere nemálo času.